

Препоръки
на
IFOAM Organics Europe
относно
Регламента за устойчива
употреба на пестициди (SUR)

януари 2023 г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	3
ПРЕПОРЪКА № 1: РАЗГРАНИЧАВАНЕ НА ХИМИЧЕСКИ СИНТЕЗИРАНИТЕ ПРОДУКТИ ОТ ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИТЕ СЕ ВЕЩЕСТВА	4
ПРЕПОРЪКА № 2: РАЗГРАНИЧАВАНЕ НА ИНТЕГРИРАНОТО ПРОИЗВОДСТВО (ИП) ОТ БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ	6
ПРЕПОРЪКА № 3: ИЗПОЛЗВАНЕ НА МЕТОД ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НОРМА НА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ХЕКТАР - КАТО NODU - ЗА ЗАСИЛЕН ХАРМОНИЗИРАН РИСК ИНДИКАТОР (HRI), ЗА ПРАВИЛНО ИЗМЕРВАНЕ НА УПОТРЕБАТА НА ПЕСТИЦИДИ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА.....	6
ПРЕПОРЪКА № 4: НАСЪРЧАВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ЧУВСТВИТЕЛНИ РАЙОНИ, ПО-СПЕЦИАЛНО ТАМ, КЪДЕТО СЕ ИЗВЪРШВА СЕЛСКОСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ	9
ПРЕПОРЪКА № 6: ПРАВНО ОБВЪРЗВАЩИ ЦЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА "ОТ ФЕРМАТА ДО ТРАПЕЗАТА"	12
ПРЕПОРЪКА № 7: ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕРКИ, КОИТО ДА ГАРАНТИРАТ ПРАВИЛНОТО ПРИЛАГАНЕ НА SUR ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ (ПОКАЗАТЕЛИ, САНКЦИИ И БЮДЖЕТ В ОСП)	12
ПРЕПОРЪКА № 8: УВЕЛИЧАВАНЕ НА НАЛИЧНИТЕ АЛТЕРНАТИВНИ ПРЗ СЪС СПЕЦИАЛЕН ПРОЦЕС НА РЕГИСТРАЦИЯ НА ПРИРОДНИ ВЕЩЕСТВА	13

Въведение

IFOAM Organics Europe приветства предложението на Европейската комисия за преразглеждане на Регламента за устойчива употреба на пестицидите (Sustainable Use of Pesticides Regulation **SUR**)¹, тъй като той може да бъде ключов инструмент за намаляване на въздействието на пестицидите върху хората и здравето на животните, както и върху околната среда, и да изпълни целите на стратегията "От фермата до трапезата", особено за постигане на целите за намаляване на пестицидите:

- **Намаляване на общата употреба и риска от химически пестициди с 50% до 2030 г.**
- **Намаляване на употребата на по-опасните пестициди с 50 % до 2030 г.**

Тъй като биологичното земеделие се въздържа от използването на химически синтезирани пестициди², (от които хербицидите съставляват около 50%) и разчита преди всичко на превантивни и непреки мерки като по-дълъг сеитбооборот и разнообразяване на културите, допълнени при необходимост с използването на естествени вещества³ за борба с вредителите, биологичното земеделие допринася за постигане на целите на SUR и следва да се насърчава по подходящ начин. В това отношение SUR може да бъде и инструмент за изпълнение на целта за 25 % биологични земеделски земи до 2030 г. в цяла Европа, определена в рамките на Стратегията "От фермата до трапезата".

Въпреки това IFOAM Organics Europe счита, че предложението за SUR, публикувано от Комисията на 22 юни 2022 г. следва да бъде подобро по няколко точки, за да се постигне и измери напредъкът по поставените цели.

Първо, в SUR трябва да се определят по-ясни и по-подробни определения на продуктите за растителна защита и методите за намаляване на употребата на пестициди (както е посочено в препоръки № 1 и 2).

Освен това е изключително важно да се промени методът за изчисляване на хармонизиращия показател за риска (HRI)-1, който е неподходящ за правилна оценка на употребата на пестициди и намаляването на риска, а като показател, основан на обема, дискриминира естествените вещества, използвани в биологичното земеделие (вж. нашата препоръка № 3).

Освен това, за да се гарантира производството на храни, като същевременно се запазва биологичното разнообразие, е важно да се насърчава биологичното земеделие в някои чувствителни зони на земеделските земи (определени в член 3, параграф 16 от предложението) и да се даде възможност за използване на естествени вещества, разрешени в Регламент 2018/848 на ЕС относно биологичното производство в тези зони, които обхващат големи земеделски площи в някои страни (вж. нашата препоръка № 4).

Освен това не бива да се забравя, че много слабата ефективност на действащата Директива за устойчива употреба на пестициди (ДУУП) за намаляване на употребата на пестициди през последното десетилетие се дължи главно на липсата на изпълнение от страна на държавите-членки. Ето защо SUR следва да разгледа и средствата за осигуряване на адекватно прилагане от страна на държавите-членки (виж нашите препоръки № 5, 6 и 7), както и подходящ бюджет за биологично земеделие в Общата селскостопанска политика. Националните стратегически планове в рамките на Общата селскостопанска политика, които са основните инструменти за финансиране на прилагането на земеделските практики целящи намаляване на употребата на пестициди (виж нашите препоръки № 5 и 7).

И накрая, от решаващо значение е да се увеличи наличието на алтернативи на химически синтезираните пестициди със специален процес на регистрация на естествено срещащи се вещества (виж нашата препоръка № 8).

¹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the sustainable use of plant protection products and amending Regulation (EU) 2021/2115. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2022:305:FIN>

² 'Chemically synthesised pesticides or substances' is the term used in the Regulation (EU) 2018/848 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on organic production and labelling of organic products and repealing Council Regulation (EC) No 834/2007. URL: [EUR-Lex - 32018R0848 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/EN/REG/REG/?uri=CELEX:32018R0848-EN)

³ 'Naturally occurring substances' is the term used in the Regulation (EU) 2018/848 op-cited.

Препоръка № 1: Разграничаване на химически синтезираните продукти от естествено срещащите се вещества

Растителната защита в биологичното земеделие следва принципа на превенция и укрепване здравето на растенията. Тя разчита на превантивни и непреки мерки, като по-дълго сеитбообращение и диверсификация на растенията, допълнена при необходимост с използването на естествени вещества за борба с вредителите и болестите.

Прехода към биологично земеделие е свързан с трансформация на цялата агроecosистема и свеждане до минимум на външните вложения, то не е само замяна на препаратите за растителна защита с по-малко вредни за здравето на растенията.⁴

В биологичното земеделие не се допуска използването на химически синтезирани пестициди и хербициди. **Като цяло, върху 90% от биологичните земи не се използват дори естествени вещества,** тъй като те са необходими само за производството на специални култури, като например лозя и трайни насаждения..

В конвенционалното земеделие се използват 232 химически синтезирани пестицидни активни вещества, които до голяма степен са синтезирани химически деривати на петрола..

Това контрастира с 57-те естествени активни вещества, които понастоящем са одобрени за употреба в биологичното земеделие в съответствие с Регламент (ЕС) № 848/2018 относно биологичното земеделие.

От тези 57 естествено срещащи се вещества 27 са от растителен произход. Това са етерични масла и други растителни продукти с фунгицидно, инсектицидно или отблъскващо действие.

17 естествено срещащи се активни вещества са от неорганичен произход. Те включват минерали, соли и елементарни вещества, като активни вещества на основата на мед и сяра, сярна вар, калиев водороден карбонат (известен също като бакулвер), които са важни фунгициди за биологичното земеделие. В тази група се включва също така и обикновения кварцов пясък.

Останалите 13 активни вещества, разрешени в биологичното земеделие са съставени от вещества от животински произход (напр. овча мазнина като репелент) **или микробиологичен произход** (напр. ламинарин от кафяви водорасли, церевизан от дрожди за стимулиране на имунната система на растенията), **ферментационни продукти** (оцет, използван срещу бактериални и гъбични заболявания, бира), **парафинови масла и аминокиселини..**

В допълнение към тях, микроорганизми (с изключение на генетично модифицирани организми (ГМО), както и феромони и полухимикали могат да се използват в биологичното производство..

Най-съществената разлика между химически синтезираните и естествено срещащите се вещества може да бъде че последните са били както двигатели, така и продукти на еволюционните процеси на подбор в продължение на милиони години и все още са такива.

Независимо от индивидуалната им токсичност, характерно за всички растителни, животински или микробни вещества е, че тяхното разграждане и деградация са в основата на производството на енергия и материалните цикли във всички екосистеми в продължение на милиони години. Следователно **естествено срещащите се вещества обикновено се разграждат много по-бързо от синтезираните в химическата лаборатория вещества.** По този начин престоят им в екосистемата - и следователно времето, през което те могат да имат токсичен ефект е по-кратко от това на повечето химически синтезирани пестициди.

С известни ограничения това се отнася и за естествените пестицидни активни вещества от минерален произход. Те също участват в биогеохимичните цикли и са обект на химични трансформации и процеси на изветряне, при

⁴ IFOAM Organics Europe, *Plant Health Care in Organic Farming - The role of natural substances in a biodiversity-based system approach*, November 2020. URL: https://www.organicseurope.bio/content/uploads/2021/11/HeartsMinds_IFOAM_PPP_leaflet_final_202104.pdf?dd

които биологичната им активност намалява. Освен това всички биосъвместими минерални активни вещества са известни като основни хранителни вещества или микроелементи за растенията.

➤ **Необходими са ясни определения на химичните продукти за растителна защита и химически активните вещества**

В стратегията "От фермата до трапезата" се говори за "химически продукти за растителна защита", които са определени в стратегията само в противовес на "биологичните" активни вещества. Необходими са по-ясни дефиниции в текстовете на SUR на "химически продукти за растителна защита", посочени в член 3(1)⁵ и на "химически активно вещество", посочено в член 3(3)⁶.

Всъщност терминът "химични продукти за растителна защита" е широк и включва много различни продукти - от "химикали" с естествен произход, които се използват и в ежедневието, като натриев бикарбонат (сода за хляб) или мастни киселини (т.е. сапун), до синтетични вещества с висока токсичност като неоникотиноидите. За да даде пълна представа за продуктите, използвани в растителната защита, SUR трябва ясно да разграничи химически синтезираните (или екзогенни) продукти от естествено срещащите се вещества.

- **Химически синтезирани продукти:** продукти за растителна защита, съдържащи активни вещества, които не могат да бъдат открити в природата, а са създадени с човешки усилия и са новост в екосистемите. По-голямата част от синтетичните активни вещества на пестицидите се синтезират от производни на петролната химия и само няколко са неорганични съединения, създадени от човека, като алуминиев фосфид или магнезиев фосфид.
- **Естествено срещащи се вещества:** вещества и смеси от вещества, които вече съществуват в природата независимо от човешката дейност. Те включват неорганични вещества, като минерални съединения, соли, метали и неметали, както и вещества от растителен, животински или микробен произход, полухимикали (напр. феромони) и микроорганизми.

Определението за "химичен продукт за растителна защита" следва да изключва от обхвата си вещества от животински или минерален произход, в допълнение към другите изключения.

Определението в член 3(3) следва да бъде променено, за да съответства на определението в член 3(1), за да стане Регламентът по-последователен и разбираем. Предлагаме да се изключат от обхвата на химичните активни вещества активните вещества от естествен произход или вещества, идентични с тях, като например вещества от животински произход или минерален произход и безгръбначни микроорганизми, в допълнение към другите изключения.

Ясното разграничаване на химически синтезираните вещества от веществата с естествен произход също би допринесло за хармонизиране на правото на ЕС, тъй като в регламента за биологичното производство (Регламент (ЕС) 2018/848) вече се прави точно разграничение между тези категории пестициди. Отразяването на това определение би означавало също, че амбициите в рамките на SUR да поддържат и да работят за постигане на целта на ЕС за 25 % биологично производство ще бъдат по-ясни и последователни.

➤ **Биоконтрол и биологично земеделие**

Докато в биологичното земеделие се използват естествени вещества, които се считат за биоконтрол съгласно определението на SUR, други естествени вещества, разрешени в биологичното земеделие, не биха били част от биоконтрола съгласно определението, предложено от Комисията.

Всъщност SUR дава определение за биологичен контрол в член 3(23)⁷, което включва всички естествени вещества, разрешени в биологичното земеделие съгласно законодателството на ЕС, с изключение на неорганичните съединения (минерални съединения като мед, сяра, калиев бикарбонат). Определението за биоконтрол в SUR следва да бъде приведено в съответствие с Регламента на ЕС за биологичното земеделие и

⁵ 'chemical plant protection product' means a plant protection product containing a chemical active substance excluding plant products using natural means of biological origin or substances identical to them, such as micro-organisms, semiochemicals, extracts from plant products as defined in Article 3(6) of Regulation (EC) No 1107/2009, or invertebrate macro-organisms'.

⁶ 'chemical active substance' means an active substance other than a micro-organism, a semiochemical or an extract from a plant product as defined in Article 3(6) of Regulation (EC) No 1107/2009;

⁷ 'biological control' means the control of organisms harmful to plants or plant products using natural means of biological origin or substances identical to them, such as micro-organisms, semiochemicals, extracts from plant products as defined in Article 3(6) of Regulation (EC) No 1107/2009, or invertebrate macro-organisms'.

следва да включва неорганични съединения от минерален произход. Това би било в съответствие и с националните определения за биоконтрол. Например, френското законодателство определя биоконтрола като четири категории: **микроби, безгръбначни агенти за биоконтрол, полухимикали и естествени вещества.**

Препоръка № 2: Разграничаване на интегрираното производство (ИП) от биологичното земеделие

В настоящата директива **както биологичното земеделие, така и ИП се определят като управление на вредителите с нисък разход на пестициди.** В SUR следва да се включат допълнителни подробности, за да се изясни разликата между двата подхода:

- **ИП** се основава на интегриран подход, при който устойчивите нехимични методи са приоритетни пред химическите методи. Пестицидите (предимно химически синтезираните пестициди) могат да се използват, ако нехимичните методи не осигуряват задоволителен контрол на вредителите.
- **Биологичното земеделие** се основава на системен подход, при който здравето на растенията се управлява главно чрез превантивни и непреки мерки, които са вътрешни за агроecosистемата, с цел да се постигне възможно най-голяма независимост от външни фактори (дори и от естествено срещащи се). Използват се само вложения на основата на естествени вещества. и е забранено използването на химически синтезирани вещества. Използването на хербициди е също е забранено. Това води до ситуация, в която преобладаващата част от биологичните култури и не се нуждае от третиране с продукти за растителна защита.

Ето защо IFOAM Organics Europe предлага **да се добави определение за биологично земеделие** след определението за ИП в член 3, параграф 15.

Препоръка № 3: Използване на метод за изчисляване на норма на приложение на хектар - като NODU - за засилен хармонизиран риск индикатор (HRI), за правилно измерване на употребата на пестициди и намаляване на риска

Какви са проблемите с метода за изчисляване на HRI-1, предложен от Комисията?

Сегашният **Хармонизиран Риск Индикатор (HRI) 1**, разработен от Комисията и държавите членки в рамките на действащата директива (SUD) и приет през 2019 г., дава само частична представа за развитието на рисковете, свързани с употребата на пестициди, тъй като **не отчита как, къде и кога се използват пестицидите** - тъй като тази информация е не е на разположение на Комисията. HRI-1 предизвиква голяма загриженост у европейското движение за биологично земеделие и гражданското общество тъй като то сериозно подкопава амбициите и доверието в усилията за намаляване на употребата на пестициди и рисковете, включително най-опасните от тях. Като показател, основан на количество, HRI-1 създава погрешно впечатление, че биологичното земеделие е основният проблем, тъй като при изчисленията той надценява рисковете от естествено срещащите се вещества, и подценява рисковете от химически синтезираните пестициди.

Всъщност методът на изчисление на HRI-1, който държавите членки приеха през 2019 г. за измерване на употребата и рисковете от пестициди, е оспорван от Pesticides Action Network (PAN) Europe⁸ още от момента на приемането му и впоследствие е обявен за неподходящ от Европейската сметна палата.⁹ Одиторите обясниха, **че предполагаемото намаление, посочено от HRI-1, се дължи главно на намаляване на продажбите на вещества, които вече не са одобрени (които преминават от категория с тегловен коефициент 1, 8 или 16 към 64), а не на действително намаляване на употребата на пестициди.** По този начин забранените вещества, които вече не се

⁸ PAN Europe, Factsheet: Which indicator to best measure the EU objective of pesticides use and risk reduction, 2021.

URL: https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/press-releases/PR%20with%20LIFE%20logo/20211202_PAN%20Europe%20position%20on%20pesticide%20indicator%20final.pdf

⁹ European Court of Auditors, *Special Report 05/2020: Sustainable use of plant protection products: limited progress in measuring and reducing risks*, 2020. URL: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=53001>

използват, автоматично предизвикват намаляване на пестицидите в сравнение с базовия показател за националните цели за намаляване на пестицидите. Сметната палата призова Европейската комисия да подобри HRI-1 още през 2020 г.

Освен това **методът за изчисляване на HRI-1 систематично надценява риска от естествено срещащите се вещества, използвани в биологичното земеделие, в сравнение с химически синтезираните вещества.** Документ на GLOBAL 2000 (Приятелите на Земята, Австрия)¹⁰ показва, че например по отношение на борбата със струпяването в ябълкова градина от 1 хектар HRI-1 измерва над 800% по-висок риск за еднократно прилагане на калиев бикарбонат - естествен фунгицид, класифициран от Комисията като нискорисково активно вещество и използван като бакпулвер - отколкото за Дифеноконазол - синтетичен фунгицид, класифициран като кандидат за замяна поради комбинацията от токсичност и дълъг период на полуразпад в почвата (вж. по-долу).

Comparison: Contribution of the application of potassium bicarbonate vs. difenoconazole to HRI-1

	КАЛИЕВ БИКАРБОНАТ	ДИФЕНОКОНАЗОЛ
Одобрение	Биологично (и конвенционално) земеделие	Конвенционално земеделие
Оценка на риска	Активно вещество с нисък риск	Кандидат за замяна
Тегловен фактор	1	16
Доза на прилагане на хектар	7,500 гр./ха	56 гр./ха
Принос на дозата за HRI 1	7,500 x 1 = 7,500	56 x 16 = 896

Източник: GLOBAL 2000, HRI-1: a risk indicator to promote toxic pesticides?¹¹

Документът на GLOBAL 2000 също така прави сравнение между използването на сяра и Пенконазол за борба с брашнестата мана в лозарството. Този пример показва, че на една и съща площ HRI-1 измерва "200 пъти по-висок риск при еднократно прилагане на сяра в биологичното лозарство, отколкото при еднократно прилагане на синтетичния химически фунгицид Пенконазол в конвенционалното лозарство".

Сравнение: Принос на прилагането на сяра спрямо Пенконазол за HRI-1

	СЯРА	ПЕНКОНАЗОЛ
Одобрение	Биологично (и конвенционално) земеделие	Конвенционално земеделие
Оценка на риска	Одобрено активно вещество, което не попада в друга група	Одобрено активно вещество, което не попада в друга група
Тегловен фактор	8	8
Доза на прилагане на хектар	6,400 г/ха	32 г./ха
Принос на дозата за HRI 1	6,400 x 8 = 51,200	32 x 8 = 256

Източник: като предишния.

Индикаторът HRI-1 е показател, основан на обема, който дискриминира естествените вещества, разрешени като пестициди в биологичното земеделие, които се използват в много по-големи количества на хектар от химически синтезираните пестициди поради различния начин на действие, но за които рискът/токсичността като цяло е по-нисък.

Дори в рамките на конвенционалните пестициди съществува системно отклонение в полза на най-токсичните, чиято токсичност е системно подценявана при прилагането на HRI 1. Това е особено вярно за силно токсичните инсектициди, като пиретроиди или неоникотиноидните пестициди, поради **обратната зависимост между токсичността на активните пестицидни вещества и количеството, прилагано на хектар.**

Да се разчита на подвеждащ показател за измерване на намаляването на пестицидите е неефективно и **несправедливо спрямо биологичните земеделски производители, защото те се стремят да намерят**

¹⁰ GLOBAL 2000, HRI-1: a risk indicator to promote toxic pesticides?, 2022. URL: https://www.organicseurope.bio/content/uploads/2022/06/GLOBAL2000_HRI-1_final_28022022.pdf

¹¹ Same than reference 10.

алтернативи на токсичните химически синтезирани пестициди. Това също така е в противоречие с целта на ЕС за достигане на 25 % биологични земеделски площи до 2030 г.

Как да се реши този проблем?

- **Индикаторът в SUR трябва да отчита площта, третирана с дадена доза продукти за растителна защита**

IFOAM Organics Europe смята, че показателите за употребата на пестициди трябва да отчитат площта, третирана с дадена доза пестициди.

В някои държави членки вече има по-подходящи показатели, използвани на национално равнище, които:

- отчитат по-добре третираната площ и профилите на токсичност,
- стъпват на съществуващи данни за продажбите на пестициди и количествата прилагани на хектар, които са лесно достъпни,
- и които могат лесно да се използват за определяне на показателя, използван в SUR за измерване на намаляването на употребата и риска от пестициди.

Като първо решение за определяне на показателя на SUR, IFOAM Organics Europe предлага да се изчисли референтна норма на приложение в хектар за всяко активно вещество от нормите на приложение в хектар на всички продукти за растителна защита, които съдържат въпросното активно вещество, като се приложи ясно и смислено правило за изчисление.

Всъщност IFOAM Organics Europe публикува бележка през юни 2022 г.¹² в която се обяснява, че е възможно да се изгради по-добър индикатор въз основа на вече наличните данни за продажбите на пестициди, като се вземе за пример френският индикатор NODU (Nombre de Doses par Unité).¹³

Както беше посочено от френското Министерство на земеделието още през 2009 г.¹⁴, NODU е приет във Франция, тъй като предишният използван показател ("Тонаж на активните вещества") е имал същите ограничения като тези на HRI-1, а именно, че се основава на абсолютните количества използвани вещества, без да се взема предвид тяхната норма на приложение в хектар.

NODU дава информация за интензивността на употреба на пестициди, като показателят в хектари отразява общата площ, която би била третирана с активните вещества, продавани годишно. Предимството на този показател е, че той не дискриминира естествените вещества. Освен това Комисията и държавите-членки вече събират данните, необходими за изчисляване на NODU. Освен това, дори ако все още липсва по-диференцирана оценка на рисковите профили от този показател, третираната площ е много по-добър показател за потенциалния риск, отколкото само цифрите за обемите.

И накрая, смятаме, че новият **Регламент за статистиката за вложенията и продукцията в селското стопанство (SAIO) 2022/2379**¹⁵ ще подобри събирането на равнище ЕС на данни за селскостопанското производство, растителните продукти, селскостопанските ресурси и цените. Всъщност данните за употребата на пестициди ще се събират и публикуват ежегодно (досега се събираха само данни за продажбите на пестициди). Първият набор от данни ще бъде събран през 2026 г. и ще бъде разпространен през 2028 г. Данните за употребата на пестициди следва да включват активните вещества, пуснати на пазара и използвани в селскостопанските дейности, по култури и площи. Броят на статистическите данни, събирани от биологичните земеделски производители, ще бъде увеличен (подробният набор от данни ще бъде установен чрез актове за изпълнение). По-специално, в данните за употребата на пестициди ще се прави разграничение между биологичното и небологичното земеделие.

IFOAM Organics Europe призовава институциите на ЕС да се позоват на Регламента за SAIO в член 8 от SUR, в който се споменават изискванията на националните планове за действие, за да се подчертае ключовата му роля при измерването на данните за пестицидите.

¹² IFOAM Organics Europe, *Proposal to develop a new indicator for monitoring the Farm to Fork pesticide reduction target*, 2021, URL: https://www.organicseurope.bio/content/uploads/2022/06/IFOAMEU_Policy_SUR_Indicators_Publication_202206.pdf?dd

¹³ French Minister's webpage on NODU. URL: <https://agriculture.gouv.fr/quest-ce-que-le-nodu>

¹⁴ Ministère de l'Agriculture, « La réduction des usages de pesticides : le plan Ecophyto 2018 - Le rôle des indicateurs d'utilisation pour évaluer l'atteinte des objectifs - Analyse n°4 », 2009. URL: <https://agriculture.gouv.fr/la-reduction-des-usages-de-pesticides-le-plan-ecophyto-2018-le-role-des-indicateurs-dutilisation>

¹⁵ EU Regulation (EU) 2022/2379 on Statistics on Agricultural Inputs and Outputs (SAIO). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2379/oj>

Очевидно е обаче, че ЕС не бива да чака ефективното прилагане на Регламента за SAIO, за да подобри показателя HRI-1, който следва да бъде определен по време на процеса на съвместно вземане на решение относно SUR. Вече са налични данни за използването на по-добър показател въз основа на националния регистър на продуктите за растителна защита, който държавите членки са длъжни да имат по закон. Другият възможен подход е въз основа на нивата на прилагане в хектари за представителните употреби, които са били предмет на одобрение на активното вещество от Европейската Агенция по Безопасност на Храните. **Тези данни могат да бъдат намерени в актовете за изпълнение относно одобрението на активни вещества на уебсайта на Комисията.** Някои правителствени агенции в момента преписват тези данни в база данни, така че тези данни да бъдат достъпни и в електронен и публичен вид.

- **Забранените активни вещества следва да запазят същия тегловен коефициент, а категорията с тегловен коефициент 64 следва да бъде заличена**

На второ място, IFOAM Organics Europe също така призовава институциите на ЕС да подобрят HRI-1, като заличат категорията 64 на тегловния фактор, която със задна дата увеличава базовата линия и автоматично предизвиква намаляване на пестицидите в сравнение с базовата линия за националните цели за намаляване на пестицидите. Забранените пестициди следва да запазят същия тегловен коефициент, както при разрешаването им, за да се избегне ретроактивното увеличаване на базовата линия.

Въпреки това само това подобрене не е достатъчно, тъй като, както беше споменато по-горе, то не взема предвид степента на прилагане на активните вещества на хектар. Последните се определят за продуктите за растителна защита - не за активните вещества - и могат да варират в зависимост от растителния вид, вредителя и етапа на културата.

Ето защо, като основно подобрене за определяне на показателя на SUR, IFOAM Organics Europe предлага изчисляването на референтната норма на прилагане на хектар за всяко активно вещество да се извършва от нормите на прилагане на хектар на всички продукти за растителна защита, които съдържат въпросното активно вещество, като се прилага ясно и смислено правило за изчисляване.

От текущия HRI-1 =

Сума от обемите на продажбите на всички активни вещества, умножена по съответните тегловни коефициенти 1, 8, 16, 64

Към подобрен HRI-1 с NODU =

Сумата на всички обеми на продажби на активни вещества *разделена на съответните референтни норми на прилагане на активните вещества на хектар* и умножена по съответния тегловен коефициент 1, 8, 16, ~~64~~

Препаратите за растителна защита, използвани в закрити помещения, следва да бъдат изключени от метода за изчисляване на HRI-1

IFOAM Organics Europe подкрепя изключването на продуктите за растителна защита, използвани на закрито, като например съхранение, по-специално на CO₂, от метода за изчисляване на HRI-1. Всъщност, докато се прилага методът на изчисление HRI-1, това би довело до грубо изкривяване на риска от продукта за растителна защита и до изкривяване на потенциалните усилия за намаляване на употребата.

Препоръка № 4: Насърчаване на биологичното земеделие в чувствителни райони, по-специално там, където се извършва селскостопанска дейност

Терминът "чувствителна зона"¹⁶ е дефиниран в член 3, параграф 16 от предложението на SUR.

¹⁶ "sensitive area" means any of the following:

- (a) an area used by the general public, such as a public park or garden, recreation or sports grounds, or a public path;
- (b) an area used predominantly by a vulnerable group as defined in Article 3(14) of Regulation (EC) No 1107/ 2009;
- (c) human settlements (community in which people live and work), defined as the most up to date CORINE (Coordination of information on the Environment) system maintained by the EEA Land Cover Level 1 classification (Artificial Surfaces) (excluding Level 2 – 1.2: Industrial, commercial and transport units and Level 2 – 1.3: Mine, dump, and construction sites) 80;
- (d) an urban area covered by a watercourse or water feature;

В член 18 от предложението за SUR се посочва, че "употребата на всички продукти за растителна защита е забранена във всички чувствителни зони и в радиус от 3 метра от такива зони. Тази 3-метрова буферна зона не може да се намалява чрез използване на алтернативни техники за намаляване на риска".⁷

IFOAM Organics Europe е напълно съгласна, че намаляването на употребата на пестициди е от още по-голямо значение в чувствителните зони, включително екологичните.

Като се има предвид, че свеждането до минимум на зависимостта от външни средства за производство е в основата на биологичния подход към здравето на растенията, който разчита основно на превантивни и непреки мерки в рамките на агроекосистемата, **IFOAM Organics Europe смята, че практиките на биологичното земеделие трябва да се насърчават в чувствителните зони, особено там, където се извършва селскостопанска дейност (член 3, параграф 16, букви д) и е)). Поради това в тези райони следва да се разрешават природни вещества, разрешени съгласно Регламент 2018/848 на ЕС относно биологичното земеделие, и продукти за биоконтрол (и двете се използват и в конвенционалното земеделие).**

Всъщност цялостните ползи от методите на биологично производство върху околната среда и биологичното разнообразие са научно доказани многократно.¹⁷ Ето защо, като се направи биологичното производство не само възможно, но и като се насърчи в екологично чувствителните райони, тези ползи за околната среда ще бъдат пренесени там, където са най-необходими. Когато е необходимо, могат да се използват външни ресурси, като например продукти за растителна защита, но само ако те са естествени вещества.

Химически синтезираните пестициди, и по-специално летливите (*напр. просулфокарб и пендиметалин*), могат да се разпространят далеч в околната среда и да причинят остатъчни вещества както в околната среда, така и в подпочвените води¹⁸, в храната¹⁹ и дори на детските площадки, където децата са изложени на въздействието им²⁰. **Точно обратното - биологичното земеделие води до общо намаляване на пестицидите²¹. Не се използват никакви хербициди, а около 90% от биологичните земеделски земи не се нуждаят от третиране с естествени пестициди.** В неотдавнашен колоквиум на INRAE във Франция се стига до заключението, че *"въпреки че приемането на практики за диверсификация често е съпроводено с (неколичествено) намаляване на употребата на синтетични пестициди, това не гарантира, че те са изоставени, за разлика от регулаторните ограничения, като например биологичното сертифициране. Ето защо комбинацията от диверсификация на растенията (агроекологичен инструмент) с биологично сертифициране (регулаторен инструмент) изглежда обещаваща."*²²

Асоциацията на доставчиците на питейна вода в Германия също призова за разрешаване на биологичното земеделие в някои чувствителни райони в документ, публикуван през октомври 2022 г.²³, тъй като естествените

(e) non-productive areas as defined under the EU standards on good agricultural and environmental condition of land (GAEC), GAEC standard 8 listed in Annex III to Regulation (EU) 2021/2115.

(f) an ecologically sensitive area, which means any of the following:

(i) any protected area under Directive 2000/60/EC, including possible safeguard zones as well as modifications of those areas following the risk assessment results for drinking water abstraction points under Directive (EU) 2020/2184 of the European Parliament and of the Council 81;

(ii) sites of Community importance in the list referred to in Article 4(2) of Directive 92/43/EEC and the special areas of conservation designated in accordance with Article 4(4) of that Directive, and special protection areas classified pursuant to Article 4 of Directive 2009/147/EC, and any other national, regional, or local protected area reported by the Member States to the Nationally designated protected areas inventory (CDDA);

(iii) any area for which the monitoring of pollinator species carried out in accordance with Article 17(1), point (f), of Regulation xxx/xxx [reference to adopted act to be inserted] establishes that it sustains one or more pollinator species which the European Red Lists classify as being threatened with extinction.

¹⁷ One example for a large meta-study: https://www.thuenen.de/media/publikationen/thuenen-report/Thuenen_Report_65.pdf

¹⁸ Flemish Environment Agency, Exceedances of standards for pesticides in groundwater (2006-2017). URL: <https://www.vmm.be/water/grondwater/pesticiden-in-grondwater/normoverschrijdingen-pesticiden-grondwater#>

¹⁹ Mirjam Schleiffer, Bernhard Speiser, Presence of pesticides in the environment, transition into organic food, and implications for quality assurance along the European organic food chain – A review, Environmental Pollution, Volume 313, 2022, 120116, ISSN 0269-7491. URL: <https://doi.org/10.1016/j.envpol.2022.120116>

²⁰ Ramona Cech, Johann G. Zaller, Angeliki Lyssimachou, Peter Clausing, Koen Hertoge, Caroline Linhart (2023), Pesticide drift mitigation measures appear to reduce contamination of non-agricultural areas, but hazards to humans and the environment remain, Science of The Total Environment, Volume 854, 2023, 158814. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048969722059137>

²¹ Mäder et al. (2002): *Soil Fertility and Biodiversity in Organic Farming*. Science 296, 1694. URL: https://www.researchgate.net/publication/11333301_Soil_Fertility_and_Biodiversity_in_Organic_Farming_Science

²² INRAE, Colloque de l'Expertise Scientifique Collective, October 2022. URL: <https://gestion-diversite-vegetale.colloque.inrae.fr/diversification-des-couverts-vegetaux>

²³ Association paper: Strengthening drinking water protection and organic farming, 2022. URL: [Association paper: Strengthening drinking water protection and organic farming | BDEW](https://www.bdeuw.de/association-paper-strengthening-drinking-water-protection-and-organic-farming)

вещества се разграждат по-лесно и не представляват проблем; усилията за намаляване на пестицидите трябва да се съсредоточат върху синтетичните пестициди, които са ново въведение в екосистемите и не се разграждат лесно.

Продуктите за растителна защита на основата на **естествени вещества** са малък, но съществен елемент, главно за биологичните специални култури като плодове, лозя, зеленчуци и картофи. Разрешените вещества се подбират въз основа на строг набор от критерии, като целта е да се изключат всички вещества, които могат да предизвикат проблеми, свързани с токсичността за околната среда, хората и животните, както и само такива вещества, които са от жизненоважно значение за биологичното производство. Следователно цялостното въздействие на биологичното земеделие върху околната среда е ограничено, а проучванията показват, че биологичните полета поддържат средно с 30 % по-голямо биологично разнообразие²⁴, поради което биологичното земеделие трябва да бъде прерогатив в екологично насочените райони, което би означавало, че трябва да се разреши използването на естествени активни вещества.

Освен това евентуалните забрани на пестициди или на класове пестициди в определени области не трябва да водят до последващо намаляване на субсидиите за екологосъобразни практики. Това би било контрапродуктивно, ако държавите-членки не могат да възнаградят по подходящ начин преминаването към и поддържането на биологично производство в областите, където екологичните услуги са най-необходими.

Препоръка № 5: Популяризиране на биологичното земеделие в националните планове за действие и предпазването на биологичните полета от замърсяване с пестициди от съседни конвенционални полета

IFOAM Organics Europe приветства факта, че Комисията е поискала от държавите членки да изготвят национални планове за действие, в които да обяснят как възнамеряват да постигнат **националните си цели за намаляване на пестицидите и да ги свържат с частите от стратегическите планове на ОСП, в които са изложени планове за увеличаване на биологичното земеделие** и принос към целта на стратегията "От фермата до трапезата" за **25% биологични земеделски земи до 2030 г., както е посочено в член 8, параграф 1.**²⁵

Като се има предвид специфичната характеристика на биологичното земеделие, силният акцент върху биологичното земеделие в преработения SUR би го превърнал в един от основните лостове за постигане на целите на регламента.

➤ Защита на биологичното земеделие от пренос на летливи вещества

Необходимо е биологичното земеделие да бъде по-добре защитено от пренасяне, като се измени член 8, параграф 1 относно националните планове за действие, за да се добави параграф, **който да включва мерки за по-строги критерии за одобряване на съставките на препаратите за растителна защита**, така че **да не се допускат повече** случаи на пренос върху съседни култури, включително такива, които се отглеждат по биологичен начин, като случаите на пренасяне на летливи вещества (напр. просулфокарб или пендиметалин).

²⁴ IFOAM Organics Europe, Report on Organic Farming and Biodiversity, 2021. URL: <https://read.organicseurope.bio/publication/organic-farming-and-biodiversity/options-for-future-policy/>

²⁵ The Commission's proposal on SUR, Article 8(1) on National Action Plans states:

By ... [OP: please insert the date – 18 months after the date of application of this Regulation] each Member State shall draft and publish on a website a national action plan containing the following information:

(...)

(d) "a link to the relevant parts of CAP strategic plans, drawn-up in accordance with Regulation (EU) 2021/2115, which set out plans for an increase in the utilised agricultural area engaged in organic farming and how the plans will contribute to achieving the target set out in the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system⁵⁰ of having 25% of the utilised agricultural area devoted to organic farming by 2030".

Препоръка № 6: Правно обвързващи цели за постигане на целите на стратегията "От фермата до трапезата"

IFOAM Organics Europe подкрепя включването в преработения SUR на целите за намаляване на пестицидите от стратегията „От фермата до трапезата“, за да станат те правно обвързващи. Целите следва да бъдат определени на равнище ЕС, като същевременно се гарантира минимален принос на всяка държава-членка.

Подкрепяме предложението държавите-членки да определят **национални цели за намаляване на пестицидите** (между 35 % и 60 %, в зависимост от изходното състояние), за да допринесат за целите на ЕС. **Независимо от това, както бе споменато в точка 3, ако методът на изчисление на HRI-1 не бъде променен, изчислението на намаляването на употребата на пестициди няма да бъде точно и изчислението на намаляването на риска от пестициди няма да бъде правилно измерено.**

При изчисляването на целите на държавите членки следва да се вземе предвид "интензивността на употреба" на пестицидите (количествата активни вещества, разделени на броя на хектарите използвана земеделска площ в съответната държава членка) (вж. член 5, параграф 5). Въпреки това бихме искали да припомним, че **целта за намаляване на пестицидите трябва да се отнася както за риска, така и за употребата на пестициди, тъй като намаляването на употребата не винаги означава намаляване на риска.** Силно концентрираните химически синтезирани пестициди са ефективни дори ако се използват в малки количества. В биологичното земеделие пестицидите на основата на естествени вещества често са по-малко ефикасни от химически синтезираните пестициди, така че броят на приложенията и/или използваните количества може да са по-важни. Природните вещества обаче често са по-малко устойчиви в околната среда, тъй като имат естествен фон, така че могат да се разграждат по-бързо под въздействието на биологичната активност на екосистемата. **Разглеждането само на използваните количества би довело до несправедливо заклеимяване на естествените вещества (използвани и в конвенционалното земеделие) и биологичното земеделие.**

Препоръка № 7: Определяне на мерки, които да гарантират правилното прилагане на SUR от държавите членки (показатели, санкции и бюджет в ОСП)

The SUR should make compulsory for Member States to set specific and **measurable targets and indicators** that are part of a long-term strategy to reduce pesticide risks and use. Setting up a set of **result-based indicators** would be an important step, e.g.: number of farms engaged in a pesticide reduction programme, percentage of land under IPM, percentage of land under organic agriculture, number of PPPs based on natural substances placed on the market, etc... Targets based on legal requirements (such as operator training) should not be considered when evaluating progress made by Member States on pesticide reduction, as Member States must fulfil this obligation in any case.

Регламентът за устойчива употреба на пестициди (SUR) следва да задължи държавите членки да определят **конкретни и измерими цели и индикатори**, които са част от дългосрочна стратегия за намаляване на рисковете и употребата на пестициди. Създаването на набор от **индикатори, основани на резултати**, би било важна стъпка, например: брой стопанства, участващи в програма за намаляване на пестицидите, процент земя, заета с интегрирано производство, процент земя, заета с биологично земеделие, брой пуснати на пазара ПРЗ, основани на естествени вещества, и т.н. Целите, основани на законови изисквания (като например обучение на оператори), не следва да се разглеждат при оценката на напредъка, постигнат от държавите членки в областта на намаляването на пестицидите, тъй като държавите членки трябва да изпълняват това задължение във всички случаи.

SUR следва да включва разпоредби, които ще позволят на Комисията **да налага санкции на държавите членки за лошо изпълнение** и да предприема правни действия в случай на неизпълнение в кратки срокове. Комисията следва да използва ефективно и своевременно тези правомощия. В SUR следва също така да се предвидят **повече контролни механизми за проверка на прилагането на Интегрираното производство (ИП)**. Въпреки че приемането на принципите на ИП е задължително на ниво стопанство, ефективният контрол на ИП е много слаб. Например в Германия през 2018 г. 4 650 стопанства са били контролирани за използването на продукти за растителна защита. Като се има предвид, че в Германия има 267 000 земеделски стопанства, статистически това е една проверка на всеки 58 години, което е твърде малко. За сравнение, една биологична ферма се проверява веднъж годишно. От държавите-членки следва да се изисква да засилят контрола и да налагат санкции в случаите, когато мерките за растителна защита очевидно не се прилагат.

SUR следва също така да включва разпоредби, позволяващи оценка на правилното прилагане на продуктите за растителна защита в съответствие с указанията на етикета.

По-доброто интегриране на SUR в Общата селскостопанска политика (ОСП) е задължително условие за ефективно постигане на целите на директивата. Особено поради факта, че на равнище ЕС не съществува специален бюджет, който да подпомага държавите членки при прилагането на SUR. Ето защо националните планове за действие следва да бъдат изготвени преди националните стратегически планове на държавите членки, за да бъдат ефективно интегрирани в ОСП (главно чрез екосхеми или консултантски услуги за земеделските стопанства).

Препоръка № 8: Увеличаване на наличните алтернативни ПРЗ със специален процес на регистрация на природни вещества

Необходима е по-голяма съгласуваност между целите на SUR и процеса на разрешаване на активни вещества в ЕС (Регламент 1107/2009 на ЕС²⁶), който трябва да бъде адаптиран към природните вещества. Средствата за торене и растителна защита в биологичното земеделие са ограничени до "естествени вещества", а Интегрираното производство насърчава биологичните средства за контрол на вредителите. Ето защо, за да се постигнат целите на SUR, е необходимо да се увеличи наличността на алтернативи на химически синтезираните пестициди, като например базови вещества или продукти за растителна защита, базирани на естествено срещащи се вещества. Въпреки това, тъй като настоящият процес на одобрение на активни вещества в ЕС не е адаптиран към естествено срещащите се вещества, той възпрепятства увеличаването на наличността на алтернативи на химически синтезираните пестициди. Поради това **алтернативните методи за биологичен контрол не са лесно достъпни, а в същото време SUR насърчава земеделските стопани да ги прилагат в стопанствата си.**

По-добра съгласуваност със SUR би била възможна, ако в Регламент (ЕО) № 1107/2009 природните вещества се обособят като самостоятелна категория. Това е правната предпоставка за специален процес на разрешаване, при който се отчитат специфичните характеристики на тези вещества, като същевременно се оценяват стриктно рисковете от тяхната употреба.

Природните вещества трябва да бъдат подложени на строга оценка на риска, за да се гарантира, че са разрешени само природни вещества, които са безопасни за човешкото здраве и околната среда. Оценката на риска на природните вещества трябва да бъде адаптирана към специфичните характеристики на тези вещества, особено към тяхното предишно съществуване в природната среда, сложността и променливостта на състава им и по-широкия спектър от употреби. Това също така ще гарантира, че оценката на риска на природните вещества не е възпрепятствана от техническата осъществимост.

Работата на IFOAM Organics Europe по тази тема се съфинансира от програмата LIFE на Европейския съюз, в рамките на Изпълнителната агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA). Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и отговорност за нея носи единствено IFOAM Organics Europe. CINEA не носи отговорност за използването на предоставената информация.

²⁶ Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC. URL: [EUR-Lex - 32009R1107 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/eur-lex.do?uri=CELEX:32009R1107-EN)